Et samfund skabt af vilje Vores

samfund kom ikke af sig selv.
Vores samfund kom kun fordi nogen ville det. Fordi nogen kastede sig ind i en næ sten ufattelig kamp for en vision, der er over 125 år gammel.

Pio satte en lavine i gang. Den lavine der på forbløffende kort tid forvandlede Danmark fra et fattigt klassesamfund til et rigt og socialt demokrati.

Dengang blev arbejderne proppet sammen i usle rønner og usunde baggårdslejlig heder. Nu har de fleste plads, lys, luft og mange moderne bekvemmeligheder.

Dengang knoklede de fleste fra barnsben og fik højest syv års sparsom skolegang. Nu er faglig og boglig uddannelse en mulighed for alle.

Dengang var sygdom, arbejdsløshed og alderdom en social katastrofe for mange. Nu er der et økonomisk sikkerhedsnet, der når de allerfleste.

Alt det kom ikke af sig selv.

De gamle velhavere sagde nej til at opgive eller dele "velerhvervede rettigheder". Borgerlige partier sagde nej - strittede imod ethvert fremskridt i velfærd og demo-krati.

Men den socialdemokratiske arbejderbevægelse brød igennem deres blokader. Skridt for skridt. I kamp og strid. I kraft af de svages stærke sammenhold.

På Gimle-kongressen i 1876 blev kampen mod elendigheden sat i system.

Det var os, der med Steinckes socialreform og "Danmark for folket" satte velfærden for de mange på dagsordenen. Og vi gjorde det med styrke midt i mellemkrigstidens kaos.

Det var os der i efterkrigstiden var den stærke drivkraft. Den drivkraft, der omsatte stigende velstand til social fremgang for de fleste.

Det var os, der fik Danmark i front i den internationale kamp for fred og mod fattigdom. En kamp der kan synes endeløs, men som aldrig er meningsløs.

Intet samfund skabes én gang for alle.

2. *Danmark som forgangsland*

Den internationale udvikling skaber helt ny betingelser for vores fremtid. Betingelser vi enten aktivt må placere os i eller passivt tilpasse os.

Vi vælger det første.

Vi står midt i en teknologisk revolution. Mikrochip'en har på mindre end en snes år revolutioneret vores tilværelse mere end dampmaskinen på et helt århundrede.

Computere, satellitter og bioteknologi forandrer virkeligheden.

Økonomien er globalisere. Penge og investeringer i nye arbejdspladser kan på få sekunder flyttes på tværs af kontinenter og landegrænser.

Det er nye vilkår for Socialdemokratiet. Det er nye vilkår for Danmark.

Det er i forhold ti! dén nye virkelighed, vi skal udforme vores politik og tilrettelægge vores arbejde.

Det er i den nye virkelighed, vi skal se Socialdemokratiets fornyelse: Ikke som en bevidstløs opgivelse af vores værdier - men som en bevidst udformning af nye midler til at nå de eviggyldige mål vi har sat os.

Jeg taler ikke om, at vi i den nye internationale verden bare skal opgive vores egen identitet - bare gå i ét med tapetet og efterligne andre. Tværtimod: Den stærke kontakt med mennesker og samfund henover grænserne vil netop bekræfte og styrke vores egen bevidsthed. Vores bevidsthed om, hvad det vil sige at bo i og have ansvaret for et dansk velfærdssamfund.

For mig er det klart: Vi skal internationalt være et foregangsland, når det gælder uddannelse og forskning. Et velfærdssamfund, vi kan være stolte af. Hvor de grundlæggende serviceydelser bare er i orden. Hvor vi inddrager de svage grupper i samfundet - og arbejdslivet. Og hvor miljøet er i top.

Vi skal sælge vores styrkepunkter i den danske model til andre. Vi skal ruste flere bedre. Allerede i folkeskolen skal kendskabet til andre sprog og samfund styrkes. Den moderne højskole ligger-også - i udlandet. Mange flere skal derud og hente viden og erfaring.

Uddannelsesstrategien

Den vigtigste konkurrencekraft på den internationaliserede klode er uddannelse, forskning og værdien af det arbejde, der udføres.

I alle industrilande ser vi et misforhold mellem arbejdsstyrkens kvalifikationer, og de krav moderne vidensbaserede virksomheder stiller.

Der er to strategier. Enten at sætte lønnen ned, så der opstår flere lavproduktive job. (Den engelske og amerikanske working-poor strategi). Eller gennem forskning og uddannelse af hele arbejdsstyrken at dygtiggøre lønmodtagerne, så de kan tjene en højere løn. (Working-rich strategien).

Vi vælger det sidste.

Vi har besluttet os for at være på vinderholdet i det næste årtusinde.

4. Europa

Vi er på bundet sammen med resten af verdenen - og selvfølgelig især med vores naboer i Europa.

Mange af de udfordringer vi står over for, kan ingen lande klare alene.

Hvis vi skal have en chance for at forebygge ustabilitet, etniske konflikter og uoverskuelige folkevandringer - så kræver det, at alle lande yder deres bidrag.

Hvis vi skal have en chance for at bekæmpe den internationale terrorisme, den avancerede økonomiske kriminalitet og de mafiasyndikater, der udspyer narkotika på alverdens gader - så stiller det krav om et meget tæt samarbejde henover grænserne.

Vi kan kun forhindre de multinationale kræfter i at spille landene ud imod hinanden, ved at stille fælles krav til miljø og arbejdsmiljø.

Vi kan kun løse miljøproblemer, der af deres natur er grænseoverskridende, med et samarbejde hen over grænserne.

EU er ikke det eneste internationale samarbejde - men EU er den stærkeste ramme vi har til tackle alle disse overnationale udfordringer.

Men EU er danskernes smertensbarn. Det ved jeg godt.

Vi er med. Vi har bekræftet vores deltagelse flere gange. Men vi er fortsat skeptiske og kritiske.

Det er godt nok. Sådan er det. Vi skal sætte spørgsmålstegn ved ufolkeligt bureaukrati, hemmelighedskræmmeri og uforståelige reguleringer. Vi skal sige fra og sætte hælene i, når EU blander sig i noget, der ikke har med landenes fælles problemer at gøre.

EU skal gøres mere åbent og forståeligt. EU skal demokratiseres fra top til bund. EU skal kun blande sig, når det er nødvendigt. Nærhedsprincippet skal føres igennem.

Sagen er enkel: Der er mange opgaver, som kun kan løses, hvis det sker i forpligtende internationalt samarbejde i Europa. Og vi skal bruge EU i indsatsen for vore mærkesager.

Sådan er det bare.

Vi får kun indflydelse på den europæiske dagsorden, hvis vi er med, argumenterer og optræder overbevisende, velforberedte og konkrete.

Vigtigst af alt er fredens projekt.

Vi har en historisk pligt til at få samlet Europa, ved at Central- og Østeuropa kommer med i EU. Det er fredens og demokratiets allerstørste udfordring her ved indgangen til det 21. århundrede.

Jeg vil aldrig tilgive mig selv, hvis vi ikke har gjort vort yderste for at sikre, det sker. Vore børnebørn vil aldrig tilgive os, hvis vi svigtede, da muligheden var der.

I EU-samarbejdet skal beskæftigelsen, miljøet, åbenheden, modtagelsen af flygtninge og bekæmpelsen af den professionelle internationale kriminalitet i højsædet. Vi har allerede nu spillet klart og entydigt ud med nye vidtrækkende tanker om en forstærket indsats for beskæftigelsen i EU, stærkere miljøprofil i EU og større åbenhed.

Alt dette er sat på dagsordenen: Regeringskonferencen er i gang. Det går langsomt. Det vidste vi godt. Vi kan først forvente resultater til næste sommer - altså i 1997.

Når det gælder vores holdning ti! de fire danske forbehold (unionsborgerskab, ØMU, forsvarspolitik, retlige indre anliggender) er Socialdemokratiets standpunkt lige så klart.

De fire forbehold er ikke til forhandling på regeringskonferencen. De fire forbehold står uantastet både under og efter regeringskonferencen. De fire forbehold kan kun ændres gennem en ny dansk folkeafstemning.

Men først og sidst: Fredens projekt er det vigtigste. Den pligt og den chance må vi ikke lade gå fra os.

Dernæst arbejdets projekt og miljøets projekt.

Aldrig før har vi i internationalt samarbejde været så tæt på at kunne omsætte ord i handling - at kunne krydse nationalismens spor, at kunne hamle op med markedskræfternes internationalisering og forureningens grænseløshed.

De chancer skal bruges.

5. Miliø og natur

Vi står på skuldrene af en generation, som har givet os økonomisk tryghed og uddannelse. Vi står med valgmuligheder, som ingen før os har haft. Men også med et ansvar, der er større og tungere end før.

Vi har fået en kolossal udfordring: Et ansvar i vores eget land. Et globalt medansvar.

Rent vand, frisk luft, sunde fødevarer, klodens mangfoldighed - alt sammen noget, der før blev taget for givet. Det er ikke længere nogen selvfølgelighed. Mange har indset det. Mange partier taler pænt om det. Men det klares ikke med pæne ord.

Hvis man nøjes med ordene og sætter kikkerten for det blinde øje, så ender man i det ufattelige svineri, der præger de tidligere østlande.

Kloden har det skidt.

Man kan diskutere dens nøjagtige tilstand. Men vi står overfor uoverskuelige ændringer i miljøet - og dermed i vores grundlæggende livsbetingelser - hvis vi ikke -kommer i bedre balance med omgivelserne.

Man kan diskutere hvorfor og hvordan den industrielle udvikling kom til at bringe os så vidt - men vi står overfor vidtgående omlægninger i vores måde at producere og leve på.

Der er ikke noget at rafle om - lad os være stolte af at føre vores miljøkrav konsekvent igennem. Også når det er svært. Også når det koster. Vi vil stille krav om renere produktionsmetoder. Brug af renere teknologier. Grøn transport og bæredygtige projekter.

Vi vil stille krav om at miljøsyndere, miljølovovertrædere, miljøsvin stilles til regnskab for deres adfærd. Det skal aldrig kunne betale sig at lade hånt om miljø og natur.

Vi er igang med at løfte den enorme opgave. Det er vi fordi, Socialdemokratiet har taget udfordringen alvorligt. Fordi vi ved, at opgaven kan klares, hvis vi beslutter os derfor.

Det er nu, grundvandet er truet fra mange steder. Det er nu, man nogen steder helst ikke skal lege på jorden. Det er nu, det er nødvendigt at følge en lokal luftforurening.

Det er ikke i en fjern fremtid. Og det er ikke kun de andre - det er her - det er os. Vi

har besluttet os for at gå forrest.

6. Vi skal stille krav til hinanden

I vort nye arbejdsprogram indleder vi med den afgørende målsætning: Vi skal give hvert enkelt menneske muligheder for at udnytte sine evner, tage ansvar for sig selv, fællesskabet og fremtiden! Vi vil skabe rammer, så mennesker kan klare sig selv.

Derfor må vi stille krav til samfundet, javel - men også til hinanden.

Alt for mange bærer rundt på den fejlopfattelse, at de fleste af vores livsomstændigheder er samfundets problem. Men det har aldrig været tanken med velfærdssamfundet - og det har aldrig været de socialdemokratiske pionerers mening - at vi ikke skal påtage os et personligt ansvar. At vi skal nedprioritere det direkte sociale ansvar mellem mennesker.

Vores forældres generation var stolte over solidaritetens væsen. De turde stille krav til hinanden. Socialdemokratiets pionerer kendte solidariteten og betydningen af det sociale fællesskab og de netværk, der skulle gøre solidariteten reel. Gør din pligt og kræv din ret.

Sådan stod der på de gamle faner.

Pionererne vidste, at penge ikke flyder i en lind strøm fra et anonymt sted. Tiderne er anderledes nu. Men værdierne - og dermed pligterne - er de samme.

7. Arbejdets værdi

Arbejdslivet skal indrettes, så der er plads til et liv ved siden af. Og plads ti! et liv efter tiden på arbejdsmarkedet. Det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø skai være sådan, at lønmodtagere hverken nedslides eller invalideres.

Spørg derfor ikke, hvor mange der går på efterløn. Spørg om, hvorfor de går på efterløn.

Stiller man de spørgsmål, får man også retningen på, hvad der skal gøres.

Vi skal skabe et arbejdsmarked, hvor ældre kolleger har mulighed for at blive - vi skal forme en helt ny seniorpolitik på det danske arbejdsmarked. Opgaven stiller krav til arbejdsgivere, lønmodtagere og de faglige organisationer. Der er ikke nogen vej udenom. Det er i den enkeltes, samfundets, organisationernes interesse.

Det udviklende arbejde og en ny sammenhængende uddannelsespolitik på arbejdsmarkedet bliver også en afgørende udfordring for fagbevægelsen i de kommende år. Vi skal bistå - men det skal løftes i den danske models rammer.

Paragraffer er én ting. Men holdninger er dét, der flytter tingene - og når helt derind, hvor det mærkes. Fagbevægelsen må tage téten i en holdningsdebat, der kan få flere medarbejdere og flere virksomheder til at vise større åbenhed. Større ansvar for mennesker, der ikke umiddelbart kan bestride et ordinært job.

Det er ikke rimeligt, at samfundet alene skal feje op og betale ved kasse 1, når virksomhederne ikke kan bruge medarbejderne på grund af dårligt miljø.

Virksomhederne har også et socialt ansvar i det 21. århundrede.

Det nye arbejdsliv bliver også et arbejdsliv, der tager stærkere familiehensyn. Der er brug for rammer, som kan give børnefamilierne muligheder for mere fleksible arbejdsvilkår. Vilkår, der betyder, at det ikke er arbejde eller børn - men både arbejde *oq* børn.

At indrette arbejdslivet under nye vilkår, at tage hånd om mennesker, der fra tid til anden har det svært på arbejdspladsen - det er ikke en umulig opgave. Kender I projektet fra Ribe amt, hvor tre kommuner - arbejdsmarkedets parter, virksomheder, praktiserende læger og bedriftssundhedstjeneste er gået sammen om projekt "arbejdsfastholdelse"?

Det er et fantastisk spændende projekt. Det er løfterigt og lærerigt - det er udtryk for de nye fælles kræfter, vi kan udløse, når vi forbinder socialt engagement og de forskellige systemer med hinanden på en positiv måde. Her giver man arbejdspladsen et hovedansvar for det sociale arbejde. Hvis en medarbejder har det skidt, er det ikke længere lægen eller socialforvaltningen. Næh, man tager en snak "om det runde bord". Man taler problemerne igennem - man laver aftaler om, hvad der skal gøres. Og medarbejderen, ledelsen og tillidsrepræsentanten giver hinanden håndslag på, at det"skal lykkes.'

Jeg behøver næppe at sige, at projektet har stor succes. Skilsmisser, alkoholproblemer, sygdomme og nedslidning kan håndteres. Og det sker gennem bistand, rådgivning, aftaler - også om omplacering af medarbejdere f.eks. i skånejobs!

Hele denne proces, hvor mange forskellige myndigheder og folk er med om et fælles projekt, modvirker, at folk fyres. Modvirker, at folks verdener synker i grus, fordi de mister deres livsline til fællesskabet - jobbet. Det er den vej, vi skal gå. I Socialdemokratiet håber og tror vi på, at arbejdsgiverne, medarbejderne og organisationerne kender deres ansvar. De gode ideer skal spredes og gro.

At vi får åbnet vore arbejdspladser og indsluset handicappede og kronisk syge i skånsomme jobs er det nye perspektiv.

8. En regnbue af fællesskaber

Men behovet for fællesskab rækker jo langt ud over arbejdspladserne.

Vi skal opmuntre sociale fællesskaber mellem mennesker og ikke prøve at erstatte fællesskaber med nye ordninger. Hele samfundet bygger jo på de fællesskaber - og de er der - i familien, blandt venner, i nærmiljøet - overalt. Fællesskaber kræver tid. Tid til nærvær er også en del af vores velfærd. Tid ti! bedre og mere direkte omsorg for børn, ældre og de svage grupper. Tid til kolleger, der har fået et problem. Tid til naboens børn og ens egne. Tid i stedet for ting.

Forældreorlovsordningen er et af de største gennembrud i det danske samfund siden efterlønsreformen.

Den er kommet for at blive.

Hvem havde forestillet sig det anderledes, når Socialdemokratiet skal tegne perspektivet for det 21. århundredes familiepolitik.

Den er en del af rammen for de nye fællesskaber og den tid, vi vælger hertil.

Det er i samspillet mellem offentlige institutioner og de nye sociale fællesskaber, der kan bygges utrolig mange positive ting op. Vi kender masser af gode eksempler på sundhedsplejersker, der får skabt mødregrupper, der fungerer som udbygget netværk.

Jeg taler ikke om det nye netværk mellem mennesker som noget, der skal erstatte velfærdsstaten. Jeg taler om netværk, der skal udbygge velfærdssamfundets samlingskraft. Styrken i det 21. århundredes velfærdssamfund er jo netop summen af alle de fællesskaber - offentlige som mere sociale - mennesker indgår i.

9. Vore byer i det 21. århundrede

Et velfærdssamfund har man også til at gribe ind, når ting i samfundet går i en gal retning..

Vi har set byområder, hvor en ensidig sammensætning af beboere med mange socialt belastede familier skaber ustabilitet og utryghed. De stærkere beboere flytter væk - stadigt svagere grupper flytter til. Vi vi! ikke bare se passivt på tingenes tilstand. Vi vil heller ikke acceptere det. Rodløse unge med hang til stofmisbrug og kriminalitet og vold. Store grupper på passiv forsørgelse og grupper af flygtninge og indvandrere, der ikke indpasses i lokalmiljøet.

Den udvikling skal vendes. Vi har set, hvad det kan føre til i andre byer i Europa. Det må ikke ske i Danmark.

Men det kræver en stærkere social indsats. Det kræver bedre muligheder for kultur og fritidsliv. Det kræver forbedringer af by og boligområders miljø og bygnings

standard. Hele indretningen og indretning af hele nærmiljøet. Og det kræver ikke mindst, at de unge og voksne i de belastede boligområder får uddannelse og arbejde. Får positive forbilleder. For lov at vise, hvad de duer til.

Det er en indsats, der vil tage lang tid. Vi er igang - det skal fortsættes og forstærkes.

Ser vi på folkeskolen og børneinstitutionerne er det også af stor betydning, at vi her tager fat: f.eks. når en skole bærer tydelig præg af den ensidige beboersammensætning med mange fremmedsprogede børn.

Det kan ikke nytte, at vi nøjes med at holde os til de teoretiske holdninger. Forældrene stemmer med deres børns fødder - de skifter skole! Vi bliver nødt til at tage disse problemer mere alvorligt. Det handler om en bedre fordeling, men det handler også om at stille krav - bl.a. om sprogindlæring - at lære det danske sprog. Om vilje til at deltage i det danske samfundsliv. Om respekt for kvinders ligeværd.

Hvis vi ikke stiller krav herom. Hvis vi ikke klart siger til indvandrere og flygtninge, at med rettigheder følger også pligter, så er det den sikre vej til at de bliver taberne i det danske samfund.

Jeg ved, at mange indvandrere forstår det, men der er desværre også nogle, dejsætter sig udenfor. Nogle, der aldrig rigtigt lærer sproget. Ikke udfylder rollen som borgere i det samfund, hvor de har slået sig ned - og heller ikke giver deres børn mulighed for at gøre det.

Det offentlige skal kende sit ansvar: Uddannelse og ordentlig rådgivning skal være let tilgængelig. Indvandrerne skal kende deres ansvar - det personlige ansvar.

Til gengæld må virksomhederne også forstå betydningen af, at både Hassan og Fatima tilbydes arbejde eller praktikplads. Naturligvis forudsat, at kvalifikationerne er i orden.

Jeg kørte med en taxachauffør. Han var pakistaner - han var også bager. Han havde lige fået svendebrev. Havde søgt mange job - uden resultat. Ingen vil have en fremmedarbejder.

Hvad er det for et samfund? Det kan vi ikke være bekendt. Her må virksomhederne, offentlige som private, naturligvis løfte - noget for noget. Ellers hænger det ikke sammen.

10. Volden

Vold og angst må modvirkes effektivt.

Jeg oplever desværre, at folk ofte kommer hen til mig og siger, at de er bange for at gå på gaden. Det er muligt, at statistikken viser, at der ikke er kommet mere rå

vold i samfundet i det allerseneste år. Men 10.000 anmeldte voldstilfælde om året er 10.000 for mange!

Gennem medierne kommer volden direkte ind i vore stuer. Det skræmmer folk.

Normerne er i skred, selvom vi ikke kan læse det direkte ud af statistikken.

Det er et normskred, når mennesker bare ser til, mens andre angribes og mishandles. Det skal vi gøre noget ved. Vores retsfølelse krænkes, når vi er vidner til åbenlyse overtrædelser af loven, som når narkohandlere flokkes på Vesterbros gader. Som når vi lukker øjnene for volden udenfor vore vinduer.

Det går ikke. Det må standses. Vi mister troen på systemet og retfærdigheden, hvis der ikke reageres.

Endnu værre er det, når et offer kan møde sin voldsmand på gaden få dage efter overfaldet.

Vi skal gå imod forråelsen af vort samfund.

Vi vil ikke acceptere vold og kriminalitet som løsning på nogetsomhelst. Det er et sygt samfund, der ikke reagerer. Eller som reagerer ved at lade som om, man ikke ved, hvad der foregår.

Det vil jeg simpelthen ikke acceptere. Vi har set tidligere i vor historie, hvad det kan føre til.

Derfor må bekæmpelse af kriminalitet sættes højt på den politiske dagsorden. Nu - ved indgangen til det 21. århundrede.

Vi skal sætte ind overfor kriminaliteten via tre veje: Bedre forebyggelse. Konsekvens overfor forbryderne. Og en langt bedre omsorg for ofrene.

Forebyggelsen af kriminalitet handler om at give familien bedre vilkår. At sikre folk uddannelse, et godt arbejde og gode rammer om deres liv.

Vi har også bedre forudsætninger for en stærk og forebyggende indsats end mange andre samfund. Vi skal blive bedre til at få fat i de unge førstegangs kriminelle. Sociale projekter er ikke nok. Det er ikke kun en opgave for staten og kommunen, men også for erhvervslivet. Det nytter ikke, at virksomhederne ikke vil ansætte folk fordi de en enkelt gang har trådt ved siden af loven.

Men vi skal samtidig sige klart fra. Sige fra, når bestemte grupper i samfundet bevidst sætter sig ud over lov og orden. Grupper som bevidst spekulerer i at opnå magt og økonomisk gevinst gennem kriminel virksomhed. Rockergrupper, der med bomber, krudt og kugler sætter almindelige menneskers liv på spil under indbyrdes rivalisering.

Det vil vi simpelthen ikke acceptere. Det er Danmark, vi befinder os i. Det er ikke Amerika. Vi vil ikke se voldelige kampe om territorier mellem rivaliserende grupper.

Fra denne kongres til hele Danmarks befolkning skal lyde: Disse grupper skal ikke have noget territorium overhovedet.

Vi skal være lige så konsekvente overfor volden som overfor dens årsag. Lov og orden gælder for alle i dette land. Det er nu, vi skal fastholde vore holdninger og skærpe indsatsen overfor disse grupper - inden de får mere fodfæste i Danmark!

Hurtigere domfældelse og afsoning. Beskyttelse af vidner. Mere effektiv politiindsats.

Vores demokrati bygger på ordentlighed i ordets bedste forstand. På retfærdighed og på rimelighed. Velfærdssamfundet bliver meningsløst, hvis det ikke har mennesker i centrum. Vores velfærdssamfund bygger på klare værdier om respekt, værdighed og fællesskab - derfor kan vores velfærd og demokrati ikke bestå uden ordentlighed.

11. Nu gælder det kvalitet i den offentlige sektor.

Velfærdssamfund og offentlig sektor er to sider af samme sag. Det er utænkeligt at tale om velfærdssamfund uden en velfungerende offentlig service. En service, som alle har adgang til uden hensyn til pengepungens størrelse. Det er en grundpille i et godt samfund.

Det handler først og fremmest om sundhed, uddannelse, ældreomsorg og børnepasning.

Vi har udrettet meget. Det meste er helt fint, meget andet er blevet bedre. Men der er stadig væsentlige mangler, som vi skal overvinde.

Ventetider, der er for lange. Valgmuligheder, der er for få. Borgere, der møder systemer, de ikke kan overskue. Systemer, som taler ned til folk i et uforståeligt sprog.

Borgere, der mangler ordentlig rådgivning. Borgere, der føler sig som kastebold mellem sygehus og socialforvaltning, mellem A-kasse og arbejdsformidling og kommune o.s.v.

Meget af det burde være banalt og koster ikke mange penge. Klar og forståelig besked om rettigheder, valgmuligheder og ventetid. Grænser for, hvor længe man skal vente på et svar. Lydhørhed overfor borgeren fra embedsværket. Kort sagt: Ordentlig menneskelig holdning om service og samspil.

Jeg er temmelig overbevist om, at alle dele af vores offentlige sektor kan bruge endnu flere penge. Jeg ved det godt.

Derfor har vi i de sidste tre år brudt med borgerlige regeringers bevidstløse grønthøstermetoder, når der skulle spares.

Kommuner og amter har hvert år fået lov at bruge flere penge på de store serviceområder. Men det er ikke nok, hører vi, at de siger ude omkring. Måske bliver vi på finansloven nødt til at supplere med ekstra midler til flere operationer på vore sygehuse.

Enhver, der læser aviser ved, at DSB har problemer. De skal løses. DSB skal udvikles ikke afvikles.

Jernbanerne er et afgørende led i en grøn trafikpolitik. Det er ikke for sjov, at vi har prioriteret bedre vilkår for togtrafikken som led i Storebælts- og Øresundsforbindelserne. Det er ikke for sjov, at det i EU-samarbejdet er lykkedes at få togtrafikken op på dagsordenen.

Derfor skal vi lægge en samlet plan for fremtidens investeringer i kollektiv trafik. Og vi skal finde en løsning på DSBs strukturproblemer, der kan styrke og effektivisere både person- og godstrafikken.

Samarbejdet mellem de forskellige dele af den offentlige sektor og mellem offentlig og privat virksomhed må også udvikles. Vi må lære af hinandens succeshistorier. Herigennem kan vi få et bedre samlet resultat ud af de ressourcer, der faktisk er tilstede. Politiske og administrative ledere har en pligt til at sørge for, at borgerne får bedst mulig service. Har en pligt til at udvikle bedre samarbejde, som giver plads til medarbejdernes udfoldelser, plads til arbejdsglæde, kompetanceudvikling, kvalitet for borgerne og styr på økonomien.

Det er jo i grunden enkelt - men det trænger til at slå igennem mange steder endnu: al fornyelse og bedring af den offentlige sektor forudsætter jo, de ansattes indsats. Det er medarbejderne, der er det centrale - både på offentlige og private arbejdspladser.

Langt de fleste pædagoger, hjemmehjælpere, sygeplejersker og skolelærere er mennesker, der hellere end gerne vil gøre et godt og professionelt stykke arbejde.

Men det er langt fra altid, vi har givet dem mulighed herfor. Det er langt fra altid, vi har formået at indrette systemerne, så de ansatte kan yde alt det, de kan og gerne vil. Jobbet som offentlig ansat skal være spændende og udviklende. Fremtiden vil stille krav til medarbejderne om samarbejde og opblødning af gamle faggrænser - så må vi også politisk og administrativt give rammer for det udviklende arbejde i ordets egentlige forstand.

Jeg ved godt, det er lettere sagt end gjort. Men lad os nu prøve at lægge pettitesserytteri og milimeterretfærdighed lidt til side. Lad sund fornuft, ret og rimelighed være vores udgangspunkt.

12. Et bedre sundhedsvæsen

Det er forståeligt, at der nu er gang i debatten om sygehusene.

For det er ganske særligt her, borgerne vurderer om velfærdssamfundet fungerer. Og det fungerer ikke godt nok, når hver tredje patient på venteliste skal vente mere end 3 mdr. på sin operation.

At konstatere det, er ikke det samme som at kritisere, hvad der allerede er udrettet. Der behandles mere, der opereres mere - meget mere.

Men der er mange flere, der vil behandles og har et rimeligt krav på det.

Jeg påstår ikke, at vi kan fjerne ventelister. Men ventetiderne skal ned.

Jeg påstår ikke, at den er helt gal med den måde, hvorpå man investerer og fordeler specialerne. Men specialefordelingen, forvaltningen af borgernes frie sygehusvalg, kan forbedres. Det skal ske gennem samarbejde mellem stat og amter og mellem amterne indbyrdes. Vi skal i det hele taget blive bedre til at samarbejde til gavn for patienterne.

Derfor synes jeg egentlig amtspolitikerne har taget det pænt. Alle er vi vel tilbøjelige til at gå i forsvarsposition, hvis vi bliver kritiseret. Men jeg synes ikke, at man er forfaldet til strudsepolitik - men har taget handsken op. Det er jeg glad for. Vi har et fælles ansvar for en hurtig behandling overalt i det danske sundhedsvæsen - det forventer befolkningen af os.

Vi har ikke en skjult dagsorden om at nedlægge amterne. Vi har en åben - og ambitiøs - dagsorden om, at samspil og samarbejde kan og skal forbedres. Mellem de offentlige systemer på alle niveauer.

Til gavn for patienterne.

13. Folkets skole

Når viden er magt - og god uddannelse er nøglen til jobbet i det ny årtusinde, så skal vi tage vel vare på vor folkeskole.

Vi står med et paradoks. På 10 år er udgiften pr. elev øget med 25 pct. Men den udbredte opfattelse er, at folkeskolen er blevet ringere.

I den bedste mening er der gennemført en tjenestetidsaftale med u-, f- og ø-tid. Men mange steder er oplevelsen, at lærernes engagement er blevet sorteper. Jeg tror, vi må erkende, at tankegangen var forkert. Kommunerne og lærerne har et fælles ansvar for at få skabt en bedre ordning.

Jeg vil gerne se vores folkeskole som en helhed af elever, lærere og forældre, skolebestyrelse og ansvarlige lokalpolitikere. Jeg vil gerne se en helhed, hvor alle spiller sammen og tager et medansvar og stiller krav til hinanden. Jeg tror på det stærke lokalengagement.

Vi har vedtaget en ny folkeskolelov. Dens visioner skal have tid til at slå igennem. Men det kræver, at der på alle niveauer bakkes op om vores folkeskole.

14. Fordelingspolitikken

Der er rejst kritik af, at vores velfærdspolitik er blevet til en bestikkelsespolitik, hvor vi køber middelklassens stemmer ved at overøse dem med tilskud og gratis serviceydelser. Man hævder, at de 90 pct. rigeste betaler til de 90 pct. fattigste. - Hvorfor ikke nøjes med at de 10 pct. rigeste giver til de 10 pct. fattigste, siges der.

Denne debat er kørt af sporet. Når det hele lægges sammen, er Danmark et af de lande, som faktisk har den største indkomstudjævning. Senest dokumenterede Socialkommissionen, at overførselsindkomsterne har en betydelig Robin Hood-effekt.

Vi bestikker ikke de rige ved den lige adgang til uddannelse og sygdomsbehandling. Nej, de rige må nøjes med de samme vilkår som alle andre. Det har den positive effekt, at de ressourcestærke også har en interesse i at sikre en ordentlig standard.

Børnechecken har i mange år været et hit i den offentlige debat. Den skal ind-tægtsgradueres, siges det.

Men går man lidt bag om slagordene, vil man se, at der er meget fordelingspolitisk fornuft i børnecheckens udligning af økonomi til fordel for de år, man har små børn og større boligudgifter.

Men det kommer vi uden tvivl mere i dybden med i debatten om arbejdsprogrammet.

15. Vi er godt igang

Nogen har grinet af os med vores knækkede kurver - som om vi troede, at politik bare handlede om at knække kurver - det gør det ikke. Politik skal især handle om kvalitet. Men man får aldrig kvalitet nok, hvis der ikke er orden i samfundsøkono-mien.

Det er vi på vej til at få - med stormskridt.

Ude i verden synes de, at det er rent ud forbløffende, hvad der er nået i Danmark. Nået i de godt 3 1/2 år med socialdemokratisk ledede regeringer. 120.000 færre

ledige siden det var værst. Halvering af langtidsledigheden. 40% færre unge ledige. 75.000 nye jobs - deraf 65.000 i de private virksomheder.

Dramatisk forbedring af de offentlige finanser - det er lige om hjørnet, at vi omsider holder op med at stifte gæld og begynder at afdrage. De allerfleste andre europæiske lande har meget længere til målet.

Udviklingen er vendt. Langt færre mennesker bliver fremover afhængige af overførselsindkomster - trods orlovsreformer og tilbagetrækning.

Det er altsammen sket uden at skattetrykket er steget - tværtimod. Det er alt i alt lidt lavere, end dengang vi tog over fra de borgerlige.

Det er egentlig fantastisk, at de samme borgerlige partier kan få held til at udbrede de gamle myter om socialdemokraterne, der bare sætter skatterne op. Nej - det forholder sig omvendt. Det hørte faktisk den borgerlige epoke til!

Men lad mig med det samme tilføje, at vi ikke kan give løfter om skattelettelser og forbrugsfest i de nærmeste år.

Det er vigtigere at sikre velfærden. Det er vigtigere at få orden i samfundets økonomi og betale gælden af.

Det er vigtigere at få forstærket indsatsen mod ventetiderne og pladsmangel.

16. Et nyt rigdomsbegreb for det 21. århundrede

Det, som det i bund og grund handler om, er, at tiden nu er inde til, at vi begynder at formulere, hvori virkelig rigdom egentlig består. Det er udgangspunktet for udviklingen af velfærdssamfundet i det 21. århundrede.

Vi skal formulere et nyt rigdomsbegreb, der sætter menneskers behov, rettigheder, pligter og solidariteten forrest.

Et rigdomsbegreb der rækker udover materiel rigdom. Et rigdomsbegreb, som bygger på den enkeltes frihed, tid, lige muligheder, fællesskab og livskvalitet.

Rigdom som følelsen af samhørighed og engagement. Rigdom som bekræftelsen på, at man er noget værd. Bekræftelsen på værdighed.

Et rigdomsbegreb, der afspejler, at solidaritet ikke kun omfatter de nulevende - men også de kommende generationer. Et rigdomsbegreb som konsekvent værner om natur og miljø som velfærdens egentlige forudsætning.

Vores ambitioner er høje.

Lad os gøre op med ligegyldigheden. Lad os erstatte ligegyldigheden med engagement. Folk må træde ud af tilskuerrollen.

Alle har en aktiv rolle at spille. Vi har styrken og viljen til at omsætte ord til handling.

God arbejdslyst.